
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

УДК 347.73

І. В. Геращенко

здобувач кафедри адміністративного та митного прав
Університету митної справи та фінансів

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН: США ТА УКРАЇНА

Статтю присвячено актуальній проблемі – проблематиці пов'язаної із дослідженням закордонних підходів до укладення договорів у сфері оподаткування.

Проаналізовано договори, які укладаються між зобов'язаним та владним суб'єктом податкових відносин.

У статті розкрито компаративний аналіз договірної регуляції податкових відносин на прикладі двох країн США та України.

З'ясовано що, у США платник податків, який має заборгованість зі сплати податків, може звернутися до інституту плану платежів (IRS Payment Plan). План платежів – це певного роду абстракція, яка охоплює два конкретні договірні інструменти: 1) короткостроковий план виплат (short-term payment plan); 2) довгостроковий план виплат (long-term payment plan).

В Україні прямих аналогів угоди про короткостроковий план виплат немає, а спостерігаються лише окремі риси короткострокового плану виплат властиві договору про відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу).

Якщо порівнювати довгостроковий план витрат в США та в Україні, то в Україні аналогом угоди про довгостроковий план виплат є договір про розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу). Так, само як і в аспекті податкових договорів у США, при договорах про розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платник податків повинен періодично погашати належні до сплати суми податків. Це у свою чергу дозволяє прирівняти угоди про довгостроковий план виплат (США) до договору про розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) (України).

Наприкінці відзначмо, що незважаючи на всю комплексність та прогресивність податково-договірних інститутів у США, вони все ж таки не позбавлені окремих негативних аспектів. Залишається відкритим питання про те, чому суми заборгованості для укладення угоди про короткостроковий план виплат (відстрочення) є вищими, ніж у випадку з угодою про довгостроковий план виплат (розстрочення)? На нашу думку, було б цілком логічним застосувати розстрочення, що є більш темпорально продовжуваним саме у випадку більшого розміру податкового боргу. Також дискусійним є той аспект, що допуск до укладення угод про короткостроковий план виплат (відстрочення) мають виключно фізичні особи. Такого роду підхід можна у певній мірі назвати дискримінаційним.

Ключові слова: договір, оподаткування, податкові відносини, короткостроковий план виплат, довгостроковий план виплат, Служба внутрішніх доходів.

Вступ. На сьогоднішній день як ніколи актуальною є проблематика пов'язана із дослідженням зарубіжних підходів до укладення договорів у сфері оподатку-

вання. У рамках даної статті ми будемо аналізувати власне договори, які укладаються між платником податків та податковим органом. Мова йде про договори, які укладаються між зобов'язаним та владним

суб'єктом податкових відносин. Тобто, у відповідній статті не будуть розглядатися міждержавні договори, які укладаються між іноземними державами.

Виклад основного матеріалу. Розгалужена мережа договірних інструментів у сфері оподаткування застосовується у США. У США контролюючим органом у сфері оподаткування виступає Служба внутрішніх доходів (Internal Revenue Service) (далі – IRS). Так, у США платник податків, який має заборгованість зі сплати податків, може звернутися до інституту плану платежів (IRS Payment Plan). Фактично план платежів – це певного роду абстракція, яка включає у себе два конкретні договірні інструменти: 1) короткостроковий план виплат (short-term payment plan); 2) довгостроковий план виплат (long-term payment plan). Відповідні договірні інструменти різняться за умовами свого застосування, які в першу чергу ґрунтуються на: 1) способах погашення податкового боргу; 2) темпоральних умовах їх застосування. Пропонуємо послідовно розглянути кожен із вищезазначених договірних інструментів.

Короткостроковий план виплат.

Якщо платник податків не може вчасно сплатити належні до сплати податки, то він може звернутися до IRS із заявкою на формування плану його платежів з податкової заборгованості. План виплат – це угода між платником податків та IRS про продовження погашення грошових зобов'язань платника податків, строк сплати яких вже настав. Платник податків, який прострочив виконання належних йому податкових зобов'язань та вважає, що зможе погасити такі зобов'язання протягом продовженого періоду, подає контролюючому органу відповідну заявку. Специфіка короткострокового плану виплат полягає у тому, що платник податків повинен у майбутньому протягом визначеного в угоді (плані виплати) періоду погасити належні йому податкові зобов'язання одним платежем. Таким чином, ми повинні резюмувати, що у випадку з укладенням угоди про короткостроковий план виплат відбувається відстрочення сплати належних платнику податків грошових зобов'язань. Принциповою особливістю угоди про короткостроко-

вий план виплат являється той аспект, що на стороні платника податків може виступати виключно фізична особа (у тому числі фізична особа-приватний підприємець (sole proprietor) або ж незалежний підрядник (independent contractor)).

Важливо відмітити, що угода про короткостроковий план виплат може бути досягнута тільки у випадку наявності низки умов:

1) платник податків прогнозує "закрити" свою заборгованість менш ніж за 120 днів (4 місяці);

2) сума заборгованості становить менше 100 000 доларів США (включаючи суму нарахованих платнику штрафних санкцій та процентів).

Тільки за дотримання відповідних умов платник податків може подати заявку на укладення угоди про короткостроковий план виплат. При цьому потрібно зазначити, що короткостроковий план виплат є більш економічно цікавим для платника податків. Такого роду підхід обумовлюється тим, що за укладення угоди по короткостроковому плану виплат платник податків не повинен платити збір за укладення відповідної угоди (setup fee). У той же самий час укладення угоди по короткостроковому плану виплат не означає, що такому платнику податків не буде здійснено донараховувань штрафних санкцій та пені на суму такої заборгованості. Штрафні санкції та пеня продовжуватимуть донараховуватися до тих пір, доки платник податків не погасить відповідну заборгованість.

Для укладення угод про короткостроковий план виплат платник податків повинен подати запит IRS. Після цього працівники контролюючого органу оцінюють, чи відповідає платник податків нормативно визначеним умовам для участі у такому плані.

Платник податків може застосувати цілу варіативність способів погашення такого податкового боргу: сплата напряму з поточного або ж ощадного рахунку платника податків, сплата в електронній формі онлайн або використовуючи телефон за посередництвом Електронної системи сплати федеральних податків (Electronic Federal Tax Payment System), сплата чеком, грошовим переказом або ж кредитною картою [1].

В Україні прямих аналогів угоди про короткостроковий план виплат немає. Окремі риси короткострокового плану виплат властиві договору про відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу). Такого роду підхід обумовлюється тим, що саме відповідним договором передбачається перенесення строків сплати податкового зобов'язання. При цьому сама ж відстрочена сплата грошових зобов'язань (податкового боргу) також може здійснюватися частинами. Відповідний механізм функціонування відстрочення податкових платежів в Україні дозволяє тільки частково прирівняти його до досліджуваного договірної інструменту, який застосовується в США.

Довгостроковий план виплат. У даному випадку потрібно відмітити, що довгостроковий план виплат відрізняється від короткострокового плану виплат механізмом свого функціонування та умовами застосування. При укладенні довгострокового плану виплат платник податків бере на себе обов'язок зі здійснення періодичних платежів по погашенню належних йому грошових зобов'язань по сплаті відповідних податків. У зв'язку із цим угоду про довгостроковий план виплат ще називають "договір про розстрочення податкових платежів" (Installment Agreement), або ж як "договір про пряме розстрочення податкового боргу" (Direct Debit Installment Agreement).

Угода про довгостроковий план виплат може бути досягнута тільки у випадку наявності низки умов:

3) платник податків прогнозує "закрити" свою заборгованість більш ніж через 120 днів (4 місяці);

4) сума заборгованості повинна становити у випадку фізичних осіб 50 000 доларів США або менше, тоді як для юридичних осіб – 25 000 доларів США або менше (включаючи суму нарахованих платнику штрафних санкцій та процентів).

Важливою особливістю укладення угоди про довгостроковий плану виплат є платний характер такої угоди. Тобто за загальним правилом платник податків повинен сплатити спеціальний збір за укладення такої угоди (setup fee). Розмір такого збору або ж звільнення від його

сплати варіюються від наступних чинників: 1) способу звернення із запитом про укладення угоди; 2) економічного статусу платника податків; 3) виконання зобов'язаним суб'єктом (платником податків) умов відповідної угоди. Так, розмір збору за укладення відповідної угоди для платників податків з низьким доходом (платники, рівень доходів яких за рік нижче 250 % застосовуваного федерального рівня бідності) є меншим від розміру збору, який сплачують інші платники податків. Більше того, якщо платник податків з низьким рівнем доходу повністю виконує умови угоди про довгостроковий план виплат, сума сплаченого ним збору повертається. В окремих випадках платники з низьким рівнем доходу (при застосуванні прямого методу оплати боргу шляхом щомісячного автоматичного списання коштів з рахунку платника податків) взагалі звільняються від сплати такого збору. Що ж стосується способу подачі заяви, то він також впливає на розмір збору. Так, найбільш вигідною в економічному плані для платника податків є подача заяви онлайн. При подачі заяви онлайн вартість збору становитиме 31 долар США, тоді як при подачі через телефон, поштою або ж особисто заявником 107 доларів США. При цьому потрібно мати на увазі, що розмір збору залежить також від способу погашення відповідних податкових зобов'язань платника податків. Якщо при застосуванні автоматичного списання при подачі заяви онлайн розмір збору становить 31 долар США, то при звичайних способах здійснення виплат за аналогічних умов подання заяви – 149 доларів США. Така варіативність розміру збору залежить від процесингово-аналітичних затрат на опрацювання відповідних заяв. У той же самий час платника податків спеціально заохочують для здійснення звернень із застосуванням новітніх методів (звернення онлайн), а окремі категорії платників – виконувати належним чином взяті на себе за такою угодою зобов'язання (в аспекті платників податків із низьким рівнем доходу) [1].

В Україні аналогом угоди про довгостроковий план виплат є договір про розстрочення грошових зобов'язань (подат-

кового боргу). Так, само як і в аспекті податкових договорів у США, при договорах про розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платник податків повинен періодично погашати належні до сплати суми податків. Це у свою чергу дозволяє прирівняти угоди про довгостроковий план виплат (США) до договору про розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) (України).

Проаналізувавши специфіку правової природи угоди про короткостроковий план виплат та угоди про довгостроковий план виплат можна вивести основні спільні та відмінні риси таких податкових договорів.

Так, до спільних рис відповідних угод належать:

- є способом продовження строків погашення податкових зобов'язань платника податків;
- на суму податкового боргу до моменту його повного погашення продовжують нараховуватися штрафні санкції та пеня;
- аналогічні способи подання заяви про укладення такої угоди;
- аналогічні способи погашення податкового боргу.

Що ж стосується відмінних рис таких угод, до них відносяться:

- якщо угоду про короткостроковий план виплат можуть укладати виключно фізичні особи, то угоду про довгостроковий план виплат – як фізичні особи, так і юридичні особи;
- угода про короткостроковий план виплат – це угода, яка передбачає відстрочення платежу (один платіж), тоді як уго-

да про довгостроковий план виплат – це угода, яка передбачає розстрочення платежів (низка платежів);

- різні суми боргових зобов'язань платників податків та строки їх погашення;
- якщо заява про укладення угоди про короткостроковий план виплат подається без утримання збору, то укладення угоди про довгостроковий план виплат, за загальним правилом, є платним.

Висновок. Незважаючи на всю комплексність та прогресивність податково-договірних інститутів у США, вони все ж таки не позбавлені окремих негативних аспектів. Так, залишається незрозумілим, чому суми заборгованості для укладення угоди про короткостроковий план виплат (відстрочення) є вищими, ніж у випадку з угодою про довгостроковий план виплат (розстрочення)? Було б цілком логічним застосувати розстрочення, що є більш темпорально продовжуваним саме у випадку більшого розміру податкового боргу. Також дискусійним є той аспект, що допуск до укладення угод про короткостроковий план виплат (відстрочення) мають виключно фізичні особи. Такого роду підхід можна у певній мірі назвати дискримінаційним.

Список використаної літератури:

1. Payment Plans Installment Agreements. Additional Information on Payment Plans. An official website of the IRS. URL: <https://www.irs.gov/payments/payment-plans-installment-agreements#:~:text=A%20payment%20plan%20is%20an,liable%20for%20a%20user%20fee>

Herashchenko I. V. Comparative analysis of contractual regulation of tax relations: USA and Ukraine

The article is devoted to a topical issue – the issue related to the study of foreign approaches to the conclusion of agreements in the field of taxation.

The agreements concluded between the obligated and the authorized subject of tax relations are analyzed.

The article reveals a comparative analysis of contractual regulation of tax relations on the example of two countries, the United States and Ukraine.

It has been found that in the United States, a taxpayer who has a tax arrears can apply to the IRS Payment Plan. A payment plan is a kind of abstraction that covers two specific contractual instruments: 1) a short-term payment plan; 2) long-term payment plan.

In Ukraine, there are no direct analogues of the agreement on the short-term payment plan, and there are only some features of the short-term payment plan inherent in the agreement on deferral of monetary obligations (tax debt).

If we compare the long-term expenditure plan in the United States and Ukraine, in Ukraine the analog of the agreement on the long-term payment plan is the agreement on

the installment of monetary obligations (tax debt). As in the case of tax treaties in the United States, in the case of agreements on the installment of monetary obligations (tax debt), the taxpayer must periodically repay the amounts due for payment. This, in turn, makes it possible to equate agreements on a long-term payment plan (USA) with an agreement on the installment of monetary obligations (tax debt) (Ukraine).

Finally, we note that despite all the complexity and progressiveness of tax treaty institutions in the United States, they are still not without some negative aspects. The question remains as to why the amounts owed for concluding a short-term payment plan (deferral) are higher than in the case of a long-term payment plan (installment) agreement. In our opinion, it would be quite logical to apply installments, which are more temporally extended in the case of a larger amount of tax debt. Also debatable is the aspect that only individuals have access to short-term payment (deferral) agreements. This approach can be called discriminatory to some extent.

Key words: *contract, taxation, tax relations, short-term payment plan, long-term payment plan, Internal Revenue Service.*